

nerati se sprejemajo in velja
tristopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se
cena primerno smanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo
(administracija) in ekspedicija na
Starem trgu h. št. 16.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo v Hilšerjevi ulici
štev. 6.

Izhaja po trikrat na teden in
sicer v torek, četrtek in soboto.

Obnašanje naših nasprotnikov.

Na drugem mestu poročamo o viharni seji
deželnega zbora v pondeljek, ko so se volitve
potrjevale. Tukaj pa hočemo obnašanje naših
nasprotnikov nekoliko osvetiti. V prvi vrsti
zazluži najostrejšo grajo g. vitez Vesteneck,
okrajni glavar Litijski. Ko mu je g. dr. Bleiweis
rekel, kako da se more predrzniti, očitno prelo-
miti postavo in voliti še v velikem posestvu, po-
tem ko je volil že v kmečkih občinah, mislilo se je
vendar, da se bo g. Vesteneck zagovarjal, in
da na svoji časti ne bo pustil madeža, da je
on kot c. kr. okrajni glavar postavo prelomil;
— mislilo se je, če tega ne, se bo vsaj zago-
varjal, da postave ni poznal, kar bi bilo se-
ve da sramotno, pa vendar ne toliko sramotno,
ko to, kar je Vesteneck storil, — on se je
smejati! Prašamo tu: je li možko, je dostojno
za človeka, ki ima čast v sebi, je li dostojno
za okrajnega glavarja in deželnega poslanca,
da ne brani svoje časti nasproti takim napa-
dom, kakor jih je moral Vesteneck slišati? Pa
ne samo, da je na dr. Bleiweisovo očitanje
čisto molčal, tudi na druge breštevilne pritožbe
ki Vestenecka v jako čudno luč postavijo, ki
smo jih slišali iz ust poslancev Svetca, Vošnjaka
in Navratila, — imel je tisti cinični smeh, ki
ga nahajamo pri porednih pobalinih, ki so
kako burklijarijo naredili, pa srečno pete od-
nesli in se čutijo na varnem. Prav površno je
sicer nekoliko odgovoril, pa vse njegovo zago-
varjanje je bilo ničevno, prazno. Ni se mu zdelo
vredno, svojo čast oprati, in hotel je vsa oči-
tanja s tistim ciničnim smehom pobiti, kate-
rega se je predrznil posluževati se celo med svo-
jim govorom. Tako obnašanje se samo sodi,

in najmilejša sodba je ta, da je deželnega
zbora nevredno.

Predrzno in nedostojno bilo je tudi obna-
šanje poslanca Dežmana. Njemu so bila vsa
očitanja denunciacije in vsa navedena fakta
dvomljive resničnosti. Dvomit nad resnicoljub-
nostjo poštenega moža, izvoljenega poslanca,
je razžaljenje, kakor mu je dr. Vošnjak tudi
povedal. Predrzno je tudi narodni, stranki oči-
tati denunciranje, ker opravičena pritožba o
krivičnem postopanju pri volitvah v javnem
zboru — ni denunciacija; nasprotno denun-
cijacija cveté v nasprotnem taboru, kakor
bi vedeli povedati oni narodni uradniki, ki so
bili iz Ljubljane pregnani, ali drugod prestav-
ljeni, in še mnogo drugih slučajev. Prav ne-
povoljen vtis naredili so tudi Dežmanovi so-
fizmi, s katerimi je skušal resnične pritožbe
narodne stranke oslabiti in osmešiti. Naspro-
tovanje na vsak način in zanikavanje jasno
dokazane resnice je moža poštenjaka nevredno.

Pošteno in dostojno se je obnašal od na-
sprotne stranke le g. Dollhoff, kateri je rekel,
da sam želi, da bi se njegova volitev preiskala,
ker sam neče, da bi po krivici sedel v dežel-
nem zboru. Nasprotno pa je vitez Gariboldi
molčal na vse, kar je g. Svetec o idrijski vo-
litvi povedal, kar gotovo ni bilo častno za
njega.

Ravno tako je molčal Kamniški g. Kecelj,
ko je bil govor o kupovanju volilcev. Tudi
Krški Hočevar ni vedel nič povedati in svojo
čast oprati, ko mu je poslanec Navratil naštel
celo vrsto nepostavnosti pri Novomeški volitvi,
in vsa imena tistih naštel, ki so denar sprejeli,
da so Kočevarja volili, in tudi naštel vse zne-
ske, koliko so dobili, hišne številke, kje da

stanujejo. Tako kupovanje glasov je ne samo
nepostavno, ampak tudi protipostavno in za-
pada kazni. Ali ni bil tu čas, oprati svojo čast
pred svetom, pred celo deželo? Pa g. Hočevar
je celo molčal, ko je dr. Vošnjak rekel, da je
treba tacega poslanca iz zbora izbaciti, ki
si je svoj sedež z denarjem kupil.

Novomeška volitev in nje verifikacija vrgla
je tudi neko čudno senco na poslanca Tauf-
fererja, ki je bojda z Višnjani neko manipula-
cijo naredil, pa tudi on je molčal.

Qui tacet, consentire videtur — molčanje
nasprotnikov izvira menda iz tega, ker na
očitanja narodne stranke nič odgovoriti ne vedo;
potem pa naj si vsakdo sam naredi sodbo o
tem, kako je prišel deželni zbor nemškutarjem
v roke, in kake vrste možje da so to, ki niti
svoje časti braniti za potrebno ne spoznavajo.

Iz deželnih zborov.

Deželni zbor kranjski.

Druga seja 16. sept. Po objubi po-
slanca dr. Vošnjaka, ki je še le ta dan vstopil,
so se volili odseki tako-le:

V finančni odsek 11 udov: dr. Po-
klukar, dr. Vošnjak, Pfeifer, Robič, baron Ap-
faltrern, Dežman, Langer, vit. dr. Savinšek,
dr. Schaffer, dr. Schrei in Vesteneck.

V gospodarski odsek 9 udov: Po-
točnik, Detelja, Navratil, Koblar, Dežman, dr.
Deu, Dreo, Lukman in baron Taufferer.

V peticijski odsek 5 udov: dr. Zar-
nik, Navratil, Kecelj, Lašan in grof Thurn.

V odsek za pretresovanje poročila dežel-
nega odbora o svojem delovanju 7 udov: Svetec,

O inkviziciji.

(Po Hefelu pr. P. Chrysogon M.)
(Dalje.)

5. Še boljše so se papeži potegovali za
otroke obsojencev, zahtevaje, da ne bodo ti
z očeti vred kaznovani, premoženja oropani
in z znamenjem sramote označeni. Žalibog, da
je bilo prav veliko taci papeških ukazov na
kraljevo povelje preziranih. V vrsto papeških
olajšanj spada tudi to, da so inkvizitorjem ve-
levali, naj skesane krivoverce na tihem odve-
žejo, jih rešijo kazni in javne sramote. Tako
je bilo na papežovo povelje od 11. februarja
1486 odvezanih 50 krivovercev, na povelje od
30. maja istega leta 50 drugih, dan na to
ravno toliko in na četrto pismo od 30. junija
istega leta zopet 50. Mesec pozneje, 30. julija
1486 izda papež zopet ukaz, odvezovanje za-
devajoč; Llorente pa ne pové, kolikim je pa-
pež to milost podelil, pristavi pa, da Španjska
vlada se na-nje dostikrat ozirala ni.

6. Pod Julijem II. in Leonom X. hodile
so pritožbe še zmerom v Rim. Llorente nam
navaja celo vrsto slučajev, v kojih so papeži

ime novali posebne sodnike za take pritožbe,
v katerih naj obsojence izvlečejo iz rok inkvi-
sicije. Prav velikrat se je tudi zgodilo, da so
papeži v posebnih pisanjih do inkvizitorjev
odločno in določno se izrekli za to, da se
manj vkričeni izpusté. Druge je papež opro-
stil sanbenita, dal je tudi to kazensko zname-
nje z grobov umrlih odpraviti, kamor jim je bilo
v poostrenje postavljano in tako so rešili spo-
min prav mnogih umrlecev. Mnogo taci olaj-
šanj se je res izvedlo, veliko se jih pa tudi
ni, kajti Fernando in Karlo sta ali žu-
gala sodnikom ali pa zaprčila objavljenje
ukazov. Pomilostivni ukazi so bili dostikrat
odstranjeni, ali pa se je obsodba tako hitro
izvršila, da so bili zapoznani, ali pa so inkvi-
sitorji kar na ravnost pokorščino odrekli pa-
pežu. Vselej so bili vladarji, ki so posredova-
nje papežev zavirali, pritožbe zadrževali in
inkvizicijo popolnoma od cerkve neodvisno sto-
riti hoteli.

7. Velikrat se je zgodilo, da je papež ali
njegov delegat inkvizitorje na opravičenje kli-
cal in z izobčenjem pretil, če so kterega v

Rimu pomoči iskajočega še dalej preganjali;
in večkrat so bili res izobčeni n. pr. od pa-
peža Leona X. toledanski inkvizitoriji l. 1519,
kar mu je zelo zameril Karl V.

8. Pa že izrečene in že na pol izvršene
obsodbe so papeži uničili, tako n. pr. obsodbo
zoper Viruesa, dvornega pridgarja Karla V.,
katerega so sumili nekajih luterskih nazorov;
ta je imel v nekem samostanu zaprt biti, od
papeža Paula III. pa je bil l. 1538 za nedol-
žnega in za vse cerkvene službe sposobnega
spoznan. Pozneje postal je škof na kanar-
skih otocih.

9. Da se zabrani krivo pričanje, zapove-
dal je Leon X. 14. decembra 1518, da se mo-
rajo na življenju kaznovati krivi svedoki.

10. Popolno preuredbo je sklenil papež
Leon X. l. 1519 zaradi tega, ker mnogo nje-
govih pomilostenj ni doseglo svojega namena.
Vse dosedanje velike inkvizitorje je hotel od-
staviti zahteval je, da domači škof inkvizi-
torju imenuje dva kanonika, katerih eden naj
se postavi za okrajnega inkvizitorja. A tudi
to postavljenje da je podvrženo potrditvi sv.

Klun, Navratil, grof Blagaj, vit. Gariboldi, Lašan in Vesteneck.

Toraj so odseki vsi tako sestavljeni, da imajo v njih večino nemškutarji. Vestenecka so v vsak odsek silili, pa naših mu ni nobeden dal glasu, rajši so volili Keceljna.

Po volitvah objavlja predsednik zbora došle peticije, katerih je veliko število, in jih oddaja odsekom. Te peticije se, kakor vsako leto, tičejo večidel podpor iz deželnega zaklada dijaškim zavodom, posameznim dijakom in drugim osebam.

Na to se izročé 18 poročila deželnega odbora raznim odsekom; ta poročila so o stanju raznih deželnih in ustanovnih zakladov in o gospodarstvu deželnega odbora; nekaj predlogov je o novih napravah, o postavi za iztirjevanje deželnih dolgov od občin in družeb, o cestah itd. Vse to bo v obravnavo prišlo, ko bo po odsekih pretresano.

Dozdaj je šlo vse mirno in tiho naprej, tako misli deželni glavar, da bode tudi poročilo o zadnjih volitvah skoz zbornico smuknilo.

A tu se oglasi dr. Bleiweis s predlogom, naj bi se za pretresanje volitev izbral odsek 7 udov, ker je vsega današnjega dnevnega reda ta točka najvažnejša. Saj je obče znano, da so pri volitvah ni povsod ravnalo pravično.

Poročevalec Dežman se vstavlja temu predlogu, češ, da, če bi se ne bile povsod pravilno vršile volitve, bi bil že dozdaj po večini narodni deželni odbor stavil nasvete v tem smislu. Ker pa tega ni storil, naj se dr. Bleiweisov predlog zavrže.

To se tudi zgodi, ker nemškutarji vsi zoperno glasujejo. Predsednik hoče zdaj končati debato o tem, a oglasi se dr. Vošnjak, rekši, da je bil predlog dr. Bleiweisov le osebni, ter da s tem, da je propadel, nikakor ni še splošna debata o tej važni reči končana. Če bi pa hotela nemčurska stranka strahovati narodnjake na ta način, potem bodo ti že vedeli, kaj jim je storiti.

Predsednik potem vkljub nasprotovanju stranke njegove dovoli iz svoje moči (menda po želji nazočnega deželnega predsednika vit. Kaline) nadaljevanje splošne debate in prične se zelo živahna razprava, ktero moramo tu le posneti — pridrževaje si priobčenje govorov

stola in da novi inkvizitorji morajo biti vsake dve leti pregledani. Karl V. si je vse prizadel, da papeževo namero spodbije, ker je pa Karl takrat bil za rimsko-nemškega cesarja izvoljen, si papež ni upal stvari preveč napeti. Karlov poslanec je svojemu gospodu celo svetoval, naj papeža straši s tem, da se na videz k Lutru nagiba, a vender se Leon ni dal motiti, da se nebi določno izjavil: španjska inkvizicija je velika nezgoda.

11. Tudi v poznejših časih papeži niso opustili poskusov, da ne bi strogosti iz inkvizicij odpravljali. Posebno Pavel III. se je bil bitko pritožil o španjskih inkvizitorjih in je tiste varoval, ki so se ustavljali uvedbi inkvizicije v Neapoli. Enako je ravnal papež Pij IV. in njegov sveti stričnik veliki Karl Borojejski, ki sta se upirala vredbi španjske inkvizicije v Milanu, in Llorente brez ovinka trdi, da si je španjska vlada to opravilo dajala, da je stala na strani inkvizitorjev, kolikrat so papeži kaj ukrenili, da jim ni bilo po godi.

Pa vsem tem stoji rimski stol v zgodovini španjske inkvizicije zares častno in kot varuh preganjanih, kar je vselej bil. (Dalje sledi.)

naših vrlih poslancev o svojem času po stenografičnem zapisniku.

Prvi se oglasi dr. Vošnjak, rekši, da je po vseh zborih navada ta, da se volilni akt izroči v pretres posebnemu odseku (oho! nemškutarjev), ker ga je dozdaj imel v rokah le deželni odbor. Potem se spusti v kritiko našega krivičnega deželnega volilnega reda, po katerem je mogoče, da 30.000 Nemcev v deželnem zboru zadobi večino čez več ko 400.000 Slovencev; kmet mora že v II. davčnem razredu biti, da sme voliti volilnega moža, po mestih pa sme vsak voliti že poslanca, ki ima pravico volitve v srenjski zastop; to velja tudi o uradnikih; isto tako voli 120 velikih posestnikov celó 10 poslancev. — Kranjski deželni zbor je bil razpuščen, še predno mu je iztekla dōba, in razpisane nove volitve; zakaj to? Kaj tacega, kakor pri nas, se je godilo le še v Rauchovi dōbi na Hrvaškem. Okrajni glavarji so samovoljno popravljali po županijah jim podane zapisnike volilcev, Kočevarji so dobili 10 volilnih mož več, ko jim jih gre po številu prebivalcev. Vladna stranka je posebno po mestih samovoljno ravnala pri oddajenju volilnih legitimacij. Govornik našteje več nepravilnosti po raznih mestih. Vlada ni pritiskala samo na svoje uradnike, ampak tudi na druge, n. pr. na poštarje. Tako je po mestih bilo mogoče, da je zmagala nenaravna reč in da je tudi sedanjí deželni zbor kranjski nenaraven. Vsega tega je po večem kriv prejšnji deželni predsednik, zarad kterega obžaluje, da ga nima več pred sabo; gotovo je boječ se napadov odtegnil pēte o pravem času. Nenaravno je tako ravnanje s slovenskim narodom posebno zdaj, ko njegovi vrli sinovi v Bosni krvavé. Če bomo mi taki tlačani, kaj bodo rekli oni naši slovanski sosedje, ktere ravno zdaj hočemo anektirati? Sicer pa je vas (nemškutarjev) dosti premalo, da bi nas Slovence ponemčili.

Za njim se oglasi dr. Bleiweis. Kakor se je pri glasovanju pokazalo, je pri nemškutarški stranki ustavovernost le fraza. Volilni red je pri nas Schmerlingovo delo, umetno zato, ker je mogoče manjšini priti do večine. Naši uradniki so pritiskali na volilce tako, kakor Turki na Bošnjake. Sklicavanje Dežmanovo na poročilo deželnega odbora ne velja, ker je on (govornik) sploh bil zoper te volitve, a se mu protestiranje zoper nje v deželnem odboru ni primerno zdelo; svoje ugovore si je prihranil za deželni zbor. Da so volitve po mestih tako nenaravno izvršile se, temu je kriva največ tretjinska priklada, s katero so okrajni glavarji ravnali prav po svoji volji; o tem, ali se ima vračuniti pravemu davku, je bil vsak družega mnenja, kakor mu je kazalo. Na vsak način moramo vedeti, pri čem da smo: ali se všteva tretjinska priklada pravim davkom, ali ne. — Zoper volitev kupčijske zbornice je došlo cele gromade pritožeb, on (govornik) se je zarad tega obrnil celó do ministra Banhansa, kaj je s preiskavo, a vse je v vodo padlo. Volitve velikih posestnikov so tudi nepostavne, ker sta Vesteneck in baron Taufferer prej že volila v kmetijskih občinah, po postavi pa ne gre voliti enemu dvakrat. Sploh je bila birokracija „regens chori“ vseh volitev, strahovanje volilcev grozno. Poštarju Čošu je bilo zažugano, da bo zgubil pošto če ne gre volit nemškutarja, in ker ni šel, je res zgubil. V več mestih so volitev odločili sploh uradniki; vit. Gariboldi je v Idriji dobil od 58 glasov samo uradniških nič manj ko 41, Kecelj 45, Kočevar v Novomestu 60. Nikakor ne moremo toraj mirno gledati, da bi iz nepostavnega zbora postal postaven.

Poslanec Svetec pravi, da je bila zadnja volitev vojska ljudstva proti uradnikom. Ne le pritiskalo se je na volilce, marveč tudi goljufalo. Volilnih aktov do zdaj nihče ni videl, vsakako toraj treba, da se obravnava o volitvah preloži do prihodnje seje, da bo mogoče pregledati te zanimive akte. Stavi predlog v tem smislu.

Ta predlog se podpira.

O formalnih rečeh se oglasi še dr. Poklukar, baron Apfaltrern, ki pravi, da sedanja večina ne bo stopila v kolovoz prejšnje, Klun, ki trdi, da se po deželnega zbora redu vsako poročilo deželnega odbora ima izročiti posebnemu odseku, — in dr. Zarnik. Zadnji potrdi, da poročila o volitvah ni naredila večina deželnega odbora, temveč odbornik gosp. Murnik; on (Zarnik) in dr. Bleiweis pa sta si svoje ugovore prihranila za primernejši kraj, za deželni zbor.

Dežman na vse to odgovarja jako zmeden, da je ves volilni akt že v deželnem odboru dognan, da so bile prejšnje volitve, a ne zadnje, pristranske, se pritožuje, o tem, da narodnjaki meščane tako zaničujejo zavoljo njihovega obnašanja pri volitvah in da „ustavoverna“ stranka nikdar tako ne obdeluje kmetov, kakor slovenska po svojih časnikih. (Dr. Bleiweis vmes: kaj pa z Vašo brošuro „pazite Kranjci?“) Slednjič se jezi nad slovenskimi časnikarji, češ, da ne bi imeli za svoje liste nič gradiva, če ne bi vedno in vedno le po možakih nasprotne stranke blata metali. Saj se to pogosto bere. (Dr. Poklukar vmes: Ni res, ker se taki listi konfiscirajo). Posebno hud je Dežman na gosp. Svetca in mu očita, da je danes tak, a jutri drugačen.

Poslanec Svetec: „Ni res! Tak, kakor g. Dežman, pa vendar nisem.“

Svetčev predlog o preložitvi te obravnave do prihodnje seje po tem nemčurska večina zavrne.

Dežman bere poročila deželnega odbora najprej o volitvah po kmetijskih občinah, ki se enoglasno potrjujejo.

Pri poročilu o volitvi v Trebnjem se oglasi poslanec Svetec, ker se mu potrebno zdi nekoliko spregovoriti o tem, kako se je že pred njo in o nji obnašal litijski okrajni glavar vit. Vesteneck. Ta se je namreč že brž, ko je prišel v Litijo, lotil okrajnega cestnega odbora, ker je hotel dobiti župane v pest. Pri prvi volitvi mu je to spodletelo, zato je deželna vlada brž razpustila ta odbor, ker je bila večina v njem narodna; bila je nova volitev, a tudi ta se ni izvršila po Vesteneckovi volji. Potem se je Vesteneck spravil nad župana litijskega, a ko se mu ni hotel podati, maščeval se je nad njim s tem, da je vsem svojim uradnikom prepovedal zahajati v njegovo gostilnico. Po volitvi je začel strahovati „neubogljive“ uradnike, začela so se prestavljanja in disciplinarne preiskave. Ena zadnjih je šla celó do ministerstva in končala se je s tem, da je bila pobita zavoljo tega, ker ni bilo nobenih dejanj postavi nasprotnih dokazanih. Vesteneck je tožil toraj brez vzroka. — Dr. Eržen je — kakor znano — pretepel nekoga narodnjaka ter rekel, da ne bo nobenega zdravil, ki ne voli nemčurjev, Vesteneck je pred volitvijo nekemu volilcu obetal denarja in celó kočijo, Čoš je po Vestenecku prišel ob pošto. V volilni zapisnik je hotel Vesteneck imeti tudi železničarje, ki so pa na levem bregu Save, tedaj ne spadajo več pod litijsko občino, in ko je zoper to prišla pritožba, je okrajno glavarstvo potrdilo očitno laž, da so namreč ti svoj prihodninski davek že naprej pla-

čali, — ker ga namreč plačujejo vsak mesec sproti. — Poštar v Litiji ne plačuje davka, tedaj tudi ne voli. Vesteneck pa bi ga bil rad imel med svojimi volilci, toraj mu reče, naj se „fatira“, saj ne bo nič plačal. To mož res stori, po volitvi pa mu reko, naj prosi, da se mu naloženi davek odpusti, in — odpustil se mu je. Pritožbe o vsem tem do deželne vlade so bile zastoj. Pri komisijah je dr. Eržen hodil z briči in cesarsko kapico na glavi povsod okoli in udrihal po „farjih“ ter jih insultiral tudi v obraz. To je gotovo „Missbrauch der Amtsgewalt.“ Po volitvah se je začela maščevalna vojska. Dr. Eržen je pretepel občinskega tajnika, „ustavovernim“ volilcem se je prizanašalo z iztirjevanjem davka, če pa je kak naroden volilec prišel prosit za podaljšanje obroka, se mu je reklo: „pojdi k Šegaču (narodnemu županu) ali k notarju.“ Vlada je na take „zasluge“ uradnikov tudi ozir jemala, Vesteneck je za svoje „zasluge“ pri volitvah kupčijske zbornice postal okrajni glavar še predno je imel za to potrebno skušnjo; umakniti se mu je moral vseskoz poštenu prejšnji glavar g. Pajk, kterege so vsi prebivalci spoštovali in ljubli kot svojega očeta. Sploh ni bila volitev nič družega kakor boj.

(Konec te seje prihodnjič.)

Na Štajarskem javkajo in ternajo nemškutarji, da je joj, ker so bili od naših štajarskih slovenskih bratov tako tepeni. Um stilles Beileid wird gebeten.

Na Českem so kmečke občine včeraj volile. Izvoljeni so bili vsi od česke stranke priporočani kandidati. Do zmage v velikem posestvu ni dosti upanja, ker uradna „Bohemia“ pravi, da se ministerstvo zelo zanima za volitve, velik del grajščakov pa voli vedno po migljajih iz Dunaja.

V gališkem zboru mahnil je deželni maršal v svojem nagovoru našo zunanjo politiko in rekel, da se je storilo na vzhodu polovičarsko delo. Poljaki bi po vsej sili radi, da bi Avstrija Rusom vojsko napovedala, in Poljake osvobodila. Bodo morali že še počakati.

Iz Bosne.

Pri Šamcu se je bilo zbralo okoli 6000 turških vstajnikov. Vsled tega šla je divizija fml. Biernerta čez Savo in je začela streljati na turški Šamac. Precej prvi strel zadel je stolpič (minaret) mošeje (turške cerkve), ki se je razdrobil. Vstajniki so začeli nekoliko streljati na naše, potem pa so pobegnili iz mesta proti goram. Prebivalci pa so natakneli belo zastavo in eden izmed njih prišel je k poveljniku ter mu rekel, da s svojim življenjem dober stoji za mir mesta, kamor se smejo naši brez skrbi podati. Komaj so pa vojaki začeli korakati v mesto, začeli so Turki iz hiš nanje streljati. Vsled tega so naši topničarji zopet sprožili topove in turški del verolomnega mesta hudo razdejali. Krščanski del primeroma ni bil zelo poškodovan. V soboto popoldne so naši zaseli Šamac, kjer so se bili kristjani iz strahu pred turškim fanatizmom poskrili po kletih in podzemeljskih hramih. Tudi na Brčko so naši 13. in 14. t. m. streljali, ter jo hudo poškodovali. Vstajniki so se vsled tega umaknili od savskega pobežja ter pobegnili na polje, ki je s turšico obsajeno.

Politični pregled.

Avstrijske dežele.

V Ljubljani, 18. septembra.

Ministerskega sveta 16 t. m. vdeležili so se po naznanilu dunajskih listov samo

skupni pa ogerski ministri s hrvatskim banom Mažuraničem. Takraljativski ministri boje niso bili povabljeni k posvetovanju. Sploh se nanje dosti ne ozirajo več. Tudi Andrassy je zgubil mnogo nekdanje veljave in po Dunaju prav zelo govoré o njegovi odpovedi. Za naslednika njegovega se imenujejo grof Potocki, Trauttmannsdorff, baron Sennyey in fml. Beck. Železnica iz Siska v Novi se ne bo delala.

Hrvaški deželni zbor se snide še le 28 t. m. ter bode precej voli svoje poslance za ogerski državni zbor, ki se tedaj pred mesecem oktobrom ne bode sošel, da bi ropotal zoper osvojitev Bosne.

Vnanje države.

Turčija in Anglija ste po naznanilu „Fanfalle“, sklenile pogodbo, vsled ktere Anglija dobi pokroviteljstvo čez Egipt. Francoski minister Waddington se je iz prva temu ustavljal, naposled pa je v to privolil s pogojo, da Francoska zasede Tunis. „Agence Havas“ pa piše, da to ni res in da obravnave med Francijo in Anglijo veljajo le sestavi novega ministerstva egiptovskega, kteremu je načelnik Nubar paša, in v kterem imajo enako veljati francoske in angleške koristi.

Grecija se pripravlja na boj. Od vseh Grkov najboljši možaki so pa Kretenci. Na celem otoku vlada že ustaja, in Turki so ob vso veljavo; vse grško moštvo je pod orožjem. Morda bo pa Mithat paša Kreto zopet pridobil Turčiji, ker se naznanja, da so ga poklicali iz pregnanstva domu in da ga hočejo narediti za guvernerja na Kreti.

Angleški listi pišejo jako ojstro proti Rusiji in pravijo, da je boj med obema vele-silama neizogiben. Posebno Angleže peče, da imajo azijatski kani in vladarji različnih barbarskih državic več zaupanja do Rusije, nego do Anglije. To pa izvira iz tega, ker Rusi znajo bolj politično ravnati z divjaki, nego Angleži, ter jih pridobivajo z lepa, med tem ko Angleži hočejo vse s silo doseči, ter narode v Aziji grozovito slačijo v gospodarskem oziru, ker se ve da doma na Angležkem malo kruha raste; Rusija ima pa doma živeža še preveč, tako da ga lahko še v zapadno Evropo prodaja. Rusi tedaj, kamor pridejo, pridejo siti, in niso tako sévni in lakomni, ko Angleži ali pa Nemci. V enem oziru je Bog Slovane posebno ljubil, da jim je dal lepe, rodovitne dežele, da lahko živijo svojemu poslu poljedelstvu.

Rusi bodo celo vojsko prenstrojilo tako, da bo ruska armada štela 2 000.000 mož redne vojske. S tem postane Rusija najmočnejša država, da se je bo vsak bal, razun ljubljanskega „Tagblatt“, ki je že večkrat zoper Srbe in Ruse „mobiliziral“, pa nazadnje zmirom odjenjal iz usmiljenja. — Caru se je sultan pritožil, da Rusi v Bulgariji trdo ravnajo z mohamedanci. Car mu je odgovoril, da je to, kar se je sultanu o zatiranju mohamedanov poročalo, gotovo pretirano. Sicer pa car tega ne bode trpel in je dal višjim poveljnikom strogo povelje ostro kaznovati vsako krivico.

Bismark hoče s Turčijo ojstro postopati, ker se ustavlja sklepom berlinskega kongresa. On je vse vlade povabil, naj storé skupen korak pri Turčiji, da bo ta naredila svojo dolžnost. Na konec bodo še Nemci — večinom prijatelji Turkov — primorani, razrušiti in razdrobiti zadnje ostanke turške države. Svetovna zgodovina ima tudi humor; tako vidimo zdaj Madjare, iskrene brate turške, v boji, srditem in krvavem boji s Turki pri Doboju!

Nemški državni zbor je pričel obravnavo socialistične postave. Središče hoče pri-

trditi temu, da se postava izroči posebni komisiji v pretres.

Izvirni dopisi.

Iz št. Lorenca na Temenici, 17. septembra. (Zlata maša.) V nedeljo 15. t. m. je v St. Lovrencu na Temenici g. župnik Janez Prokelj obhajal svojo zlato mašo. V svoji ponižnosti je sklenil 50letnico svojega pastirovanja prav na tihem sam za se obhajati, djal je: „Kaj bom nosil palico, saj lahko brez nje lezem v cerkev?“ Dasi bi tedaj ta svečanost ostati imela tajna, vendar so bližnji zvedeli za to že v soboto in pok možnarjev je v nedeljo nenavadno množico privabil v malo, a v naglici v prav lično ozaljšano cerkev, kjer je prav ginjena poslušala spodbudno besedo častitega starčeka, ki že nad 36 let pastiruje med njo, ko jim je prav po domače razlagal: Sem li jaz Vam potreben, ali vi meni.“ Popoldne je prišlo še v kljub neugodnemu vremenu 10 duhovnih tovarišev, ki so mu izrekli prav prisrčne vošila svoje.

Iz Štajarskega, 15. septembra. (Po volitvi v Mariboru.) Bilo je 12. kimovca 1683, ko so združeni kristjani premagali v krvavem boju grozovitega Turka pri Dunaju ter ga v beg zapodili; — in glej osode! ravno 12. septembra 1878 so zmagali združeni in složni slovenski volilci v Mariboru, se ve da v nekrvavi vojski — krutega svojega nemčurškega nasprotnika. Kolikor je poturčenec grozovitniši od Turka samega — toliko in še sedemkrat hujši in predrzniši je oslepljeni nemčur, ki divja zoper svojo lastno kri, zoper svoj lasten rod. Kako so divjali pred volitvijo — skrivno in očitno dražili, zapeljevali slovenske volilce, od tega nimate nobenega zapopadka, ki ne živite v naših krajih. Krono blamaže so si pa postavili s svojim pamflet-programom, ki je pravi paškvil na naše volilce in naša dva kandidata. Nimam ravno pri rokah tega pamfleta, da bi Vam ga poslal in bi sami čitali kojih goropadnih laži in zvijač se ti nemčurji poslužiti ne sramujejo, da bi le svoj črni namen dosegli. Ko sem ta pamflet bral, mislil sem si: ti ljudje so pri kraji, njih polom ali krah, kakor v svojem pamfletu žlobodrajo — bo popolen — in nisem se zmotil. Da je ta pamflet podpisala — lepa ti je ta trojica — Fohrmacher, Wretzel, Sorschak — se ni čuditi; ker takih možev inteligenca ni od daleč sem; ali da je to nemščino podpisal tudi c. k. okr. glavar g. Seeder, olikan in študiran mož — kaže malo takta in razumnosti od njega za nas Slovence in je s tem pri zavednih Slovencih še tisti mal del rešpeкта in zaupanja, ki ga je imel, za zmirom zgubil.

Gospod vrednik! Vi ste mogli za nekaj časa med preroke iti, da ste bili tako dobro podučeni in ste že naprej v „Slovenca“ prerokovali žalosten in gotov propad starega kandidata Seidla in novega za silo postavljenega g. Seeder-ja. Izid volitve je Vaše prerokovanje potrdil.

Naši vrli slovenski volilci sicer ne morejo reči: venimus, vidimus, vicimus — kakor nekaj ošabni Rimljan; ali vsakako reči smemo: borba je bila trda — vojska huda; toliko častniši, imenitniši, sladkejši naša zmaga!

Če je res sladko — umreti za domovino; je še sladkejši nasprotnika domovine premagati, za ljubo domovino živeti in delati. In to so slovenski volilci Mariborski storili in dosegli — njih zmaga je sijajna, neizrečeno vesela in sladka, kajti je — popolnoma! — Nasprotnik je do celega potrt!

Pripoveduje se, da ves Maribor je bil po koncu tisti dan — prijatelj in neprijatelj — je strmel in se čudil slovenski hrabrosti. Take zmage se Maribor ni nadjal, je ni pričakoval. Ne čudi se Maribor! saj je naravno, kar se je zgodilo 12. septembra na volišči — počakaj le eno leto še in bodeš, če že hočeš, še večja čuda gledal. Črez leto dni bodo volitve za državni zbor, takrat se bodo naši krepi volilci zopet merili z nemškutarji ter zmagali, če bodo le tako složni in stanovitni, kakor so letos bili.

Slovenec je junak, bodisi tam doli v Bosni, ali tu doma na volišči, če le hoče. Sicer se dá nemčurjem pregovoriti in prekaniti enkrat, dvakrat in če ravno hočete, še večkrat, to je njegova slaba stran. Ali enkrat se le zavé, spozna ter nemčurjem hrbet obrne, kar so 12. septembra britko čutili. Ali to je čisto naravno. Naravna, pravična reč mora na zadnje zmagati. Kako bi bilo mogoče, da bi za dolgo časa mala peščica ptujcev in nemčurjev impo- nirala ogromni večini Slovencev v Mariborskem okraju! To je nemogoče — ker zopernaravno. Naturam si furca expellas — iterum recurret, — če naturo z vilami izženeš, se vendar zopet povrne, je stari latinec rekel. Zati- rajte slovensko naturo, in jo dušite — ob svojem času se bo le zdramila, vstala in prišla. Ne bote jo dolgo teptali. Zastonj je vaše pehanje — zastonj vaše rogoviljenje — nemčurji — vaša ura je dotekla, položite orožje, s katerim se vojskujete za zopernaravno, krivično reč; sprijaznite se s slovenskim, naravnim napredkom, in kmalo bote tudi vi na naši strani; če ne, slovenska zavest bo šla tudi v prihodnje črez vas na dnevni red, kakor se je to zgodilo 12. septembra, na dan vašega po- bitja in naše slovenske slavne zmage. 12. sep- tember 1878 si bo Mariborska slovenska kro- nika zapisala z zlatimi pismenkami v svoje listine: Bog živi slovenske volilce, ki so volili g. dr. Radaja in g. Fluheral

Iz Slovenjegraške okolice.

13. sept. (Volitve.) Včeraj je bil vesel dan za slovenjegraški in šoštanjski okraj. Zakaj neki? Zato, ker so vrli narodni in verni slovenski možje močne korenine ob tla vrgli izrod Slovencev, renegate — nemčurje z njih kandidatom g. Schmitt-om (ne Šmid-om) vred. — Kdo pa so ti ljudje, namreč nemčurji? To so tiste sprhnele sohe, ki so na dan volitve v Slovenje gradcu sledeči paskvil razširjevale: „Blagi volilci slovenjegraškiga okrajnega glavarstva! Kakor Vam je znano, imamo 12. kimovca 1878 u Slovenjegracu volitvo za deželni poslanca, in močnu se sliši, da se en gvišni gospod dr. Šuc te volitve nadja, gotovo izvolen biti!*) — Volilci! bodi Vam vsvarilo da se družite in zedinite, in ne volite duhovnika gor imenova- niga gosp. dr. Šuca, ki se tako močno u de- želne reči sili in truca, ako Vam ni za go- spoda Šmidta, ki je sam **veliki kmet**, in se je kar je znano dosehmal dobro obnesu, si pa zberite iz svoje srede slovenca, moža ki pozna kmetovske potrebe, in dobro vej, kako se kmetam godi, in kje nas trdi jarm žuli. Pristavim še zravno; da se nam čudno zdi, da se en duhovski gospod tako u deželne ali po- svetne reči sili in truca, dobro bi mo bilo po- vedati, naj se svojiga duhovniga poklica ahta in drži. Od enega Vam udaniga kmeta. Nati- snil Janez Rakusch v Celji.“ (Vidi se, da pi- sač — mazač marljivo čita švabskega „Dort- bote-ja“!) —

Kdo še so ti ljudje? To so oni (samo do

*) Hvala Bogu! da ni zastonj upal! Pis.

6 njih), ki so tako rekoč brezsravno prišli v gostilno, kjer smo bili narodni volilci, in ka- teri so (2 do 3 iz mahrenberškega okraja), ko je poštenjak mož nas opomnil slovenske lepe navade, rekoč: „Slovinci pred jedjo molijo, tedaj tudi mi“, zapustili sobo in se v lopi krohotali s klobuki na glavi (menda so imeli mahrenberške coklje pod klobuki?)

Kdo še so zopet ti ljudje? To so tisti ljudje, ki pri besedi „nemškutar“ jeze zeleni postanejo, ker menijo, da so „Nemci“ na slo- venskih tleh. Zato je tudi nekov M. strašno se jezil, ko je slišal gori omenjenega staroste napitnico: „Bog živi našega novega poslanca, ki bode zagovarjal Slovence, nikakor pa ne nemčurjev!“ M. je rekel: „was? ein nemšku- tar ist so viel als ein deutscher hund“, no sčasoma ga je neki naroden mož opomnil in podučil, da „nemčur“ ni „deutscher hund“, ampak „ein windischer hund“, ki v svojo lastno skledo brodi. —

Kdo še so zopet ti ljudje, s katerimi bi mi narodnjaki boje skupno morali glasovati za g. Schmitta? Ne morem več odgovoriti, ker pred menoj na mizi vidim „Sl. G.“ od 5. t. m., in — rudečica me je takoj oblila. —

Quid fabula docet — kaj ta basen uči? — 1. Slovenski pošten naroden kmet, ki ima možgane na pravem mestu, in kateremu be- seda „robota“ še zmiraj v ušesih doni, graj- ščaka ne mara za svojega poslanca; 2. veren Slovenec prezira „liberalca“ po nemškem ko- pitu; 3. naroden slovenski mož zaničuje rene- gate, in ako bi mu nemčurji prav narodnega kandidata priporočali, on bi ga ne volil, ker vé, da je z nemčurji nečastno pakti- ranje. — Česa naj se pa mi iz tega učimo? Za voljo ene ali dveh oseb ni treba takoj dveh okrajev siliti, naj tulijo v nemčurski rog; in ko bi nam sedaj sam Bog, na katerega pomoč smo se največ zanesli, ne bil pomagal, ne vemo kaj bi se z našim okrajem že v par letih za- moglo zgoditi? —

Zato: nobeden centralen volilen odbor, si bode v Budimpešti ali v Banjiluki, nam naj nikdar več ne ponuja takega kandidata, za katerega so tudi nemčurji. Kakor sedaj nismo g. Schmitta volili, tako tudi nikdar nobenega drugega nočemo. Na slovenski zemlji je Slo- venec gospodar, in treba je, da nemčur njega uboga, ne pa narobe! V Slovenjegracu nimamo zastonj „katoliško-političnega društva“

Narodnim volilcem pa kličem: „Bog Vas živi hrabri slovenski možaki!!

Dostavek: Mariborski nemčurji imajo že dolgo „baverskega kmeta“, cokelburžanom pa so velenjski nemčurji še krstili „velikega kmeta“ — dobor tek vsem in „napetit“. —

Domače novice.

V Ljubljani 19. septembra.

(Podrla) se je v nedeljo med veliko mašo ob 9tih na št. jakopskem trgu z velikim tru- šem tista koliba, ki je postavljena za znam- njem Matere Božje, kjer se že več mescev na- mesto starega nov vodnjak brezvspešno koplje. Še zdaj se ni prišlo do prave žile čiste vode. Sreča, da se ni to kateri delavni dan zgodilo, ker bi bilo gotovo kacega delavca poškodovalo. Provročil je pa to stari veliki kanal, ki tam mimo pelje i se je zbog vlažnosti porušil.

(Srednje in ljudske šole) ljubljanske so se 16. t. m. začele po kerščanski navadi s sv. mašo k sv. Duhu. Deške in dekliške ljudske šole polovica mesta na št. jakovski strani so ob 8smih imele sv. mašo pri sv. Jakopu, ktero je z asistenco služil katehet g. Rozman. Srednje

pa v stolnici ob 10. uri, kjer je celebriral p- n. g. kanonik dr. pl. Pavker.

(Valvazorjeve kronike) prišel je ravnokar na svitlo 41. t. j. VIII. knjige 4. snopič ki obsega popis redov, far, svetnikov patriarhov in škofov na Kranjskem. Podob nima razun grbov nekterih škofov ljubljanskih.

(Roparske zveri) se je od novega leta 1877 do konca meseca junija 1878 na Kranjskem ustrelilo: 6 medvedov (1 v postojnskem, 1 v Logaškem, 2 v kočevskem in 2 v novomeškem okraji), volkov pa 40 (in sicer 6 v črnomojskem, 6 v kočevskem, 2 v krškem, 15 v lo- gaškem, 8 v novomeškem okraji. Darila (taglia) so znašala 760 glđ.

(Na bojišče) je še le te dni poklican bil tudi glasoviti tretji profesor gimnazijski g. dr. Gartenauer namesto v šolo; una dva sta gg. Zeehe pa Adamek. Privzeti so se morali na- mesto vseh treh pomočni učitelji ali suplenti.

(Deželni zbor) ima jutri 20. t. m. ob 10. uri sejo; nadaljevala se bode potrditev volitev 2 poslancev kupčijske zbornice in 10 poslan- cev velikega posestva, tudi se bode volil po- verjevalni odsek 7 udov.

Eksekutivne dražbe.

19. sept. 3. Dime iz Dol, 3. Bregarjeve pos- pravice, iz Višnje gore, 3. Slak iz Biča, 2. Pekol iz Malih Dol, 2. Schrei iz Dobravice, 3. Ostonk iz Zagorice, vsi v Zatičini. 3. Klančar iz Kopolj in 2. Klančar z Vrha, 3. Strah z Illove gore, vsi v Laščah. 2. Corn s Hriba na Vrhniku. 2. Pirc iz Idrijskega loga in 3. Šuk iz Loma v Idriji. Česnik iz Palčja v Postojni,

20. sept. 3. Zalaznik iz Cirkovske vasi v Lo- gateu. 3. Pajk iz Fužin v Žužemberku. 3. Buko- vec z Brezovega rebra, 3. Verviščar iz Gabrovca, 3. Gerdežič iz Dobravice, vsi v Metliki. 3. Šajn iz Palčja, v Postojni. 2. Maru iz Vrha v Mokro- nogu, 2. Staudahar s Predgrada, 2. Maurin iz Gorenje Podgore, 2. Bohte iz Tuševge Dola, 2. Judrič iz Kota, vsi v Črnemlji. 2. Korošic iz Lip- nice v Radolici. 1. Gregorc iz Terzina v Kam- niku.

Umrlí so:

Od 13 do 17 sept.: Marija Čopič, vrad. v. 90 l. vsled starosti. Marija Poderžaj, polic. o. za davico. Urša Moskere, gost. ž. 60 l., za jetiko. Jožefa Klopčič, časnik. razn. o. 2¼ l., za sušico. Alojzija Kotar, konduk. o. 2¼ l., za vtriplj. mož- ganov. Neža Vidic, posestnica 81 l., za mrtudom.

Telegrafične densrne cene 18. septembra.

Papirna renta 60.35 — Sreberna renta 62. — Zlata renta 71.35 — 1860letno državno posojilo 110.75 Bankine akcije 7.81 — Kreditne akcije 230.50 — London 117.45 — Srebro 100.30. — Cen. kr. eskini 5.62. — 20- frankov 9.40.

Št. 313.

Razpis učiteljskih služb.

Izpraznjeni učiteljski službi na ljudski šoli v Ospu za II. razred in Bojuncu za III. raz- red s slovenskim učnim jezikom ste razpisani.

Plače so vravnane po deželni postavi za Istro od **3. novembra 1873.**

Prosilci naj svoje prošnje s potrebnimi prilogami po svojih šolskih vradih v 14 dne h po 1. objavljeni tega razglaša sim pošljejo.

C. kr. okrajni šolski svet v Kopru (Capo- distria) 7. sept. 1878.

(3)

Bouthon m. p.,
predsednik.

Dečka v poduk

vzame pek za sladkarije. (3)

Rudolf Kirbisch

na narodnem (kongresnem) trgu.